

دانشگاه علوم پزشکی اراک
دانشکده پزشکی

پایان نامه دوره دکترای حرفه ای در رشته پزشکی

عنوان

بررسی فراوانی awareness (هوشیاری) در بیماران تحت بیهوشی عمومی به علت تروما

جهت انجام جراحی های ارتوپدی و شکم و ستون فقرات غیر اورژانس

پژوهش و نگارش

خانم دکتر پرنا پورنقی

استاد راهنما

۱- خانم دکتر افسانه نوروزی

متخصص بیهوشی ، دانشیار دانشگاه

۲- آقای دکتر حسام الدین مدیر

متخصص بیهوشی ، دانشیار دانشگاه

اساتید مشاور

۱- آقای دکتر علیرضا کمالی

متخصص بیهوشی ، دانشیار دانشگاه

۲- آقای دکتر بیژن یزدی

متخصص بیهوشی ، دانشیار دانشگاه

« بهار - ۱۳۹۹ »

تقدیمبه

نوآوران علم و دانش و محققین،

امید است که این طرح مسیری در راستای دستیابی به

ناممکن های انجام شدنی ساخته ی ذهن ما باشد

و تقدیمبه

تمامی بیمارانی که از این عارضه در سکوت رنج بردند

و شاید هرگز لب به سخن نگشودند ...

چون نمی دانستند یا نمی توانستند

باتشکر و سپاس فراوان از:

استاد راهنمای بزرگوار و صبورم که علاوه بر راهنمایی ، در تمامی مراحل طرح من را همراهی کردند.

استادان بزرگوار و محترم که با راهنمایی‌شان مسیر این طرح را بر من روشن و میسر کردند. کمیته ی محترم اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اراک که در جهت اخلاق در پژوهش ، با من همکاری کردند.

دستیاران و سایر پزشکان و اساتیدی که در این راستا از راهنمایی‌شان استفاده کردم و علمشان را با من تقسیم کردند.

از پایگاه توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان ولیعصر اراک که در این راستا با من همکاری کردند.

دوستان و سایر همکارانم که در این راه مشوق من بودند.

پرسنل محترم در اتاق عمل ، بخشهای تروما و بایگانی بیمارستان ولیعصر اراک که ضمن همکاری با من، مشوق من نیز بودند.

و در نهایت از بیمارانی که با وجود شرایطشان ، رضایت به انجام این طرح و همکاری با من دادند.

فراتر از تشکر و سپاس از :

خانواده ی نازنین ، صبور و علم پرورم که موانع راه را با من طی کردند و در لحظه لحظه ی این مسیر از لحاظ علمی و روحی یاریگر من بودند به خصوص پدر و مادر نیکو منشم ایزد پورنقی ، پروین ادیب ، و نیز خواهرانم ، خانم دکترینا پورنقی و خانم مهندس پویا پورنقی

به نام خدا

در راستای انجام این مطالعه از آن جایی که هوش و بیهوشی به رویا و عالم خیال مرتبط بود و من برای دسته بندی خواب و رویا و اینکه بین آگاهی شنیداری، دیداری، درک درد، حس فلج و لمس یا خواب و رویا کدام یک در سطح پایینتر آگاهی محسوب می شود مردد بودم لذا با همراهی و راهنمایی پدرم، تحقیقاتی هم در آثار عرفا انجام دادم که متوجه شدم دامنه ی این بحث بسیار گسترده و عمیق است و از این رو به صورت توصیفی بدون اعمال نظر شخصیدر صحبت بیماران، آگاهی راعنوان کردیم.

جالب است که آگاهی (خواب و رویا) در عرفان هم، در سکوت رخ می دهد و فرد مکان ها و افرادی را که قبلا ندیده به صورت منحصر به فرد می بیند یعنی تظاهر آن در هر فرد با فرد دیگر متفاوت و خاص هر فرد است و این مطالعه بسیار قابل تامل است زیرا نه تنها با مشهودات افراد (مانند اطلاعات دموگرافیک و بیهوشی افراد) بلکه با فکر و حتی روحشان سروکار داشتیم، از این رو هنوز سوالات زیادی برایم بی پاسخ مانده که شاید نه در این تحقیق بلکه در هیچ مطالعه ای نگنجد چرا که نیازمند شناخت حقیقت است و حقیقت نیز مقدس و بی نیاز است، بی نیاز از دانسته شدن، بی نیاز از معرفی شدن... از این رو ما باید با اشتیاق به دنبال آن برویم. و شاید واقعا آگاهی راهی است منحصر به هر فرد

حال خالی از لطف نمی دانم که ایده ی این طرح را شرح دهم. حدود ۱۲ سال پیش وقتی یکی از آشنایان تحت عمل جراحی قرار گرفته بود و می گفت "حین عمل جراحی صدای ابزار جراحی و مکالمه ی پرسنل اتاق عمل را می شنیدمحتی پروسه ی عمل را می دیدم و ترسیده بودم ولی نمی توانستم صحبت کنم" این سوال در من ایجاد شد که چرا و چطور این اتفاق میفتد درحالی که با گذر زمان دیگر این موضوع را هیچ گاه از اطرافیانم که جراحی کرده بودند، نشنیده بودم، تا وقتی حدود دو سال پیش به واسطه ی پدرم، با اشعار مولانا آشنا شدم، این موضوع بر ذهنم جاری شد که شاید افرادی که انرژی روحی بالاتر و قوی تری دارند و درک و شناختشان از خود و محیط بالاتر است، دیرتربیهوش شوند و داروهای بیهوشی در آنها کمتر اثر گذار باشد، شعر زیر از مولانا نیز موازی با این مطلب است:

چون سر و ماهیت جان مخبر استهر که او آگاه تر، با جان تراست

اقتضای جان چو ای دل آگهی استهر که آگه تر بود جانش قوی است

روح را تأثیر آگاهی بودهر که را این بیش الهی بود

چون جهان جان سراسر آگهی استهر که بیجان است از دانش تهی است

در آخر احساس می کنم که شعر زیر از حسین پناهی در کتاب چیزی شبیه زندگی نیز بی ارتباط با موضوع این مطالعه نیست:

چشم اگر باز کنیم،

چیزی خواهیم دید که تا حالا ندیده ایم.

گوش اگر فرا دهیم،

چيزی خواهيم شنيد که تا حالا نشنیده ايم.

راه اگر برويم،

راهی خواهيم رفت که تا حالا نرفته ايم.

رنگی نو، حرفی نو، راهی نو ...

« پرنا پورنقی »

چکیده

مقدمه:

آگاهی‌حین‌بیهوشی یک عوارض بیهوشی عمومی است که در طی آن بیمار انحرافات رخ داده طی بیهوشی عمومی را به صورت خواب و رویا و یا درک وقایع حین عمل، پس از بیهوشی به یاد می‌آورند که تجربه ای دردناک برای بیمار است و گاهی حتی عوارض روانی مانند استرس پس از سانحه به دنبال دارد. (۱) این مطالعه با هدف بررسی فراوانی awareness (هوشیاری) در بیماران تحت بیهوشی عمومی به علت تروما جهت انجام جراحی های ارتوپدی و شکم و ستون فقرات غیراورژانسی انجام گرفت.

مواد و روش ها:

این مطالعه از نوع تحلیلی مقطعی است که در مرکز آموزشی درمانی ولیعصر شهر اراک بر روی ۱۹۸ بیمار با سن بیشتر از ۱۶ سال که از نظر شرایط جسمی و روحی در وضعیت مناسبی قرار داشته و قادر به برقراری ارتباط کلامی بودند و تمایلی به همکاری داشتند، طی یک نوبت مصاحبه از ۶ تا ۲۴ ساعت پس از عمل (به طور متوسط ۱۸ ساعت) انجام شد.

نتایج:

(۱۲.۱٪) ۲۴ نفر در حین عمل آگاهی داشتند که برای (۸.۱٪) ۱۶ نفر مبهم و (۸.۴٪) ۸ نفر واضح بود. بیشترین نوع آگاهی (۳۳.۳٪) ۸ نفر خواب و رویا و پس از آن (۲۹.۲٪) ۷ نفر شنیداری و بقیه موارد از سایر انواع آگاهی بود. تنها ارتباط آماری معنادار بین فراوانی حادثه ی حین عمل و زمان به خاطر آوردن وقایع حین بیهوشی وجود داشت .

نتیجه گیری:

فراوانی آگاهی‌حین‌بیهوشی عمومی در مطالعه مادر مقایسه با مطالعات انجام شده در سایر کشورها بالاست.

کلمات کلیدی: آگاهی‌حین‌بیهوشی، یادآوری، بیهوشی عمومی، جراحی، عوارض بیهوشی عمومی